

Universitatea "1 Decembrie 1918" Alba Iulia
Facultatea de Teologie Ortodoxă

ALTARUL REÎNTREGIRII

Altarul Reîntregirii, Serie nouă, Anul IX, Nr. 1, ianuarie-iunie, 2004

CUPRINS

I. Editorial

• Pr. lect. dr. Teofil Tia, <i>Portretul Europei de mâine: consumism și/sau spiritualitate? Retrospectivă a evenimentelor academice de la Alba Iulia, 26-27 aprilie 2004: Inaugurarea noii clădiri a Facultății de Teologie (1), Simpozionul internațional «Spiritualitate și consumism în Europa unită» (2) și decernarea Doctoratului «Honoris Causa» Arhiepiscopului ȚAntonio Mattiazzo de la Padova</i>	7
---	---

II. Studii și articole

• Dr. Laurențiu Tănase, Secretar de Stat pentru Culte, <i>Consumarea sacrului și sacralizarea consumului. Valențe terminologice</i>	19
• Conf. dr. ȚAndrei Andreicuț, Arhiepiscop al Alba Iuliei, <i>Nădejdea creștină</i>	23
• Pr. conf. dr. Emil Jurcan, <i>Black Muslims – o religie musulmană, născută dintr-un pseudo-creștinism</i>	28
• Pr. conf. dr. Remus Onișor, <i>Păstrarea și apărarea dreptei credințe, îndatorire de căpetenie a preotului, după epistolele pastorale</i>	35
• Arhim. lect. dr. Teofil Tia, <i>Paradigmă de referință privind strategiile pastorale de implicare în universul culturii: Episcopia de Padova (Italia)</i>	56
• Pr. lect. dr. Mihai Himcinschi, <i>Personalism și impersonalism în contextul european actual</i>	73
• Pr. lect. dr. Adam Domin, <i>Viața și opera lui Gheorghe Șoima Importanța cântării bisericești în viziunea sa</i>	88
• Lect. dr. Marius Telea, <i>Lupta între iconoduli și iconoclaști în Bizanțul secolelor VIII- IX</i>	96
• Pr. lect. dr. Dumitru Vanca, <i>Tradiție și tradiționalism în viața liturgică a Bisericii Ortodoxe</i>	117
• Pr. lect. drd. Dorin Opreș, <i>Aspecte ale relației profesor-elev în educația religioasă</i>	134
• Pr. lect. drd. Jan Nicolae, <i>Actualitatea principiilor educației baptismale și euharistice conform "Catehezelor" Sfântului Chiril al Ierusalimului</i>	147
• Prof. drd. Monica Opreș, <i>Dezvoltarea judecăților morale și a atitudinilor-valori religioase</i>	174

Editorial

Portretul Europei de mâine: consumism și/sau spiritualitate?

Retrospectivă a evenimentelor academice de la
Alba Iulia,
26-27 aprilie 2004:

Inaugurarea noii clădiri a Facultății de Teologie (1),
Simpozionul internațional «*Spiritualitate și consumism în
Europa unită*» (2)

și decernarea Doctoratului «Honoris Causa» Arhiepiscopului
†Antonio Mattiazzo de la Padova

Pr. lect. dr. Teofil Tia,

Secretar științific al Facultății de Teologie din Alba Iulia

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, în zilele de 26-27 aprilie 2004, au avut loc câteva evenimente majore pentru cultura academică și spiritualitatea ortodoxă: inaugurarea noului sediu al Facultății de Teologie (1), Simpozionul Internațional «*Spiritualitate și consumism în Europa unită*» (2) și decernarea titlului de “*Doctor honoris causa*” arhiepiscopului †Antonio Mattiazzo de la Padova (3).

La aceste evenimente au participat personalități de referință din lumea culturală și eclezial-teologică, atât din România, cât și din Occident.

Dintre personalitățile prezente de peste hotare amintim pe: Î. P. S. †Antonio Mattiazzo, Arhiepiscopul catolic al Padovei (Italia), Î. P. S. Lazăr Puhalo, arhiepiscop ortodox din Canada, Episcopul prof. univ. dr. Steven W. Sykes, decan al Colegiului „St. John” din Durham; Pr. prof. univ. dr. Albert Rauch (Regensburg – Germania); prof. univ. dr. Ludwing Tavernier (Universitatea din Koblenz – Germania), Pr. prof. dr. Nikolai Ozolin (Institutul „Saint Serge” - Paris); Pr. Dr. Jürgen Henkel,

Director al Academiei Evanghelice „Transilvania” (AET), Sibiu, Father Granville Gibson și venerabilul Stephen Conway de la Durham (Anglia) etc.

Au fost prezenți reprezentanți ai aproape tuturor facultăților de teologie din România. Menționăm doar câteva personalități care au reprezentat diferitele centre teologice universitare: Î. P. S. prof. univ. dr. †Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului (Decan al Facultății de Teologie din Constanța), Î. P. S. prof. univ. dr. †Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei (Decan al Facultății de Teologie din Târgoviște), P. S. †Petroniu Sălăjanul, arhiereu-vicar al Eparhiei Oradiei (Cadru didactic la Facultatea de Teologie din Oradea), Pr. prof. univ. dr. acad. Dumitru Popescu și pr. prof. univ. dr. George Remete (Universitatea București), părintele prof. univ. dr. Vasile Grăjdian, prorector al Universității «Lucian Blaga» din Sibiu (Cadru didactic la Facultatea de Teologie «Andrei Șaguna» Sibiu), pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu și pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană (de la Universitatea «Babeș-Bolyai» Cluj-Napoca), domnul lector univ. dr. Ionel Ungureanu (Universitatea din Craiova) etc.

Reprezentant al oficialităților de stat a fost domnul Laurențiu Tănase, Secretar de Stat în Ministerul Culturii și Cultelor și domnul Alexandru Șona, Director responsabil cu învățământul universitar în Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului. Redăm integral alocuțiunea domnului Laurențiu Tănase, rostită cu ocazia inaugurării noii clădiri:

„Evenimentul la care participăm, inaugurarea frumosului și modernului sediu al Facultății de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, are valoare de simbol. Pe de o parte, simbolul tenacității, iar pe de altă parte, simbolul responsabilității. Al *tenacității*, deoarece cunosc determinarea pe care au avut-o profesorii și corpul administrativ al Arhiepiscopiei; dar în mod special, Înalt Prea Sfințitul Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, care au urmărit cu înverșunarea specifică ardelenilor să alcătuiască aici, în Capitala Unirii, o solidă și valoroasă expresie universitară teologică. Și, în egală măsură, simbolul *responsabilității*, întrucât efortul depus în toți acești ani la creșterea zidurilor și a personalității universitare nu s-ar fi motivat fără o înțelegere realistă și responsabilă a urgențelor vremii noastre.

Așezată, probabil cu neîncredere, acum mai bine de zece ani, piatra de temelie a facultății va da mărturie peste generații despre eforturile depuse și despre dificultățile, de altfel inerente, ivite ca obstacol

descurajant, care au fost cunoscute în tot acest timp. Cu o tenacitate însă, uneori sinonimă cu încăpățânarea, și cu o permanentă proiecție responsabilă a realității, avem astăzi onoarea și bucuria să fim părtași la acest eveniment de excepție din viața eparhiei și a orașului, **inaugurarea sediului Facultății de Teologie Ortodoxă.**

Așa cum se poate citi și pe placa așezată la intrare, Guvernul României a sprijinit eforturile Înalt Prea Sfințitului Andrei și ale colaboratorilor săi, de a oferi studenților la teologie și nu numai, o europeană și utilă facultate de teologie, vatră de cultură și de formare pastoral-misionară. În "Testamentul" său, Patriarhul Justinian afirma: *"Fără cultură, clerul va continua să rămână dominat de prejudecăți, de vicii și numai cu preocupări rituale"*. Fundamental, o instituție de cultură, o facultate, ca cea pe care am inaugurat-o azi, are menirea de a risipi întunericul ignoranței și de a promova valoarea și adevărul, ca expresii didactice ale divinității.

Din partea Guvernului României, a Ministerului Culturii și Cultelor doresc să vă transmit felicitările cele mai încurajatoare ca apreciere pentru realizările dumneavoastră. Mult succes și să dea Bunul Dumnezeu ca renumele Facultății de Teologie Ortodoxă Alba Iulia să crească an de an, pe măsura așteptării societății și a credincioșilor Bisericii care, în mod firesc, vor fi adevărații beneficiari ai învățământului teologic pe care-l veți promova".

Dintre participanți mai amintim: Î. P. S. †Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale, P. S. †Jakubinyi György, arhiepiscop romano-catolic de Alba Iulia, P. S. Visarion Rășinăreanul, episcop-vicar al Eparhiei Sibiului, pr. prof. univ. dr. Ilie Moldovan de la Sibiu, precum și, desigur, toate cele 15 cadre didactice titulare la Facultatea de Teologie din Alba Iulia.

Festivitatea inaugurării noului sediu al Facultății de Teologie din Alba Iulia s-a desfășurat Luni, 26 aprilie 2004, la orele 9,00, prin slujba de sfințire a noului edificiu și un *Tē Deum* în noua Biserică a Facultății de Teologie. Au rostit alocuțiuni Î. P. S. Andrei Andreicuț, Decanul Facultății de Teologie, domnul Laurențiu Tănase, Secretarul de Stat pentru Culte, domnul Alexandru Șonea, Director în Ministerul Învățământului (responsabil cu învățământul universitar), Domnul Mugurel Sârbu, Prefectul județului Alba, domnul Moise Achim, Rectorul Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, domnul Mircea Hava, primarul municipiului Alba Iulia. Au fost conferite gramate de apreciere

personalităților care au contribuit substanțial la construirea impunătorului edificiu.

Noul edificiu al Facultății de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia (care constituie, incontestabil, cea mai nouă, cea mai modernă și cea mai spațioasă clădire de facultate de teologie ortodoxă din România) cuprinde o aulă cu o capacitate de 250 de locuri (șezut), două amfiteatre (dintre care unul pentru muzică, dotat cu pian), 12 săli de seminar cu câte o capacitate de 40 de locuri, o sală computer dotată cu 25 de calculatoare Pentium IV (în valoare de un miliard 250 milioane lei), o biserică cu o capacitate de 750 de persoane, o sală pentru bibliotecă (cărțile de aici face parte integrantă din Biblioteca Eparhială și Universitar-Teologică care-și are sediul în incinta Centrului Eparhial, unde mai există depozite de carte și o spațioasă sală de lectură). Nenumărate alte spații se află la dispoziția administrației universitare (Sediul ASCOR, Filiala albauliană a Institutului Saint Serge din Paris, Sala profesorală, Decanat, prodecanat, secretariat științific, secretariat pentru studenți etc.). Dintre cele 7 nivele ale noii clădiri, unul este afectat depozitului de materiale (mansarda), iar altul (demisolul) cantinei pentru studenți și unui atelier/magazin de legătorie și multiplicare cursuri. Cele câteva mii de metri pătrați puse la dispoziția studenților teologi de către noul edificiu garantează optima desfășurare a procesului de învățământ, sub aspectul bazei materiale și didactice. Aceasta în situația în care numărul de studenți ai Facultății de Teologie din Alba Iulia (având cinci specializări: *Teologie Pastorală*, *Teologie Litere-Engleză*, *Teologie Litere-Română*, *Teologie Asistență Socială* și *Teologie Istorie*) este relativ redus (sub 500 de studenți).

Al doilea eveniment major l-a constituit Simpozionul Internațional „*Spiritualitate și consumism în Europa unită*” organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, cu sprijinul Secretariatului de Stat pentru Culte, având cotelă Arhiepiscopiei Ortodoxe de Alba Iulia.

Acest simpozion a prilejuit lansarea volumului omonim apărut la Editura Eparhială „*Reîntregirea*” de la Alba Iulia, 2004, sub egida Facultății de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, cuprinzând referatele participanților la acest simpozion. Menționăm astfel următoarele contribuții: *Pledoarie pentru altruism într-o lume egoistă*, prezentat de Î. P. S. † Andrei Andreicuț, Decanul Facultății de Teologie din Alba Iulia, *Consumismul și criza morală*, prezentat de Î. P. S. Lazăr Puhalo

din Canada, *Consumismul – sfidare a antropologiei ortodoxe*, susținut de Î. P. S. prof. univ. dr. Teodosie, Decanul Facultății de Teologie din Constanța, *Consumismul și Noua Europă* susținută de Episcopul prof. univ. dr. Steven S. Sykes, Decanul Colegiului Teologic „St. John” din Durham (Anglia), *Consumismul și globalizarea. Provocări făcute credinței de cultura consumistă*, susținută de Arhiepiscopul prof. univ. dr. Nifon Mihăiță, Decanul Facultății de Teologie din Târgoviște, *Consumism sau transfigurare?* prezentată de părintele prof. univ. dr. academician Dumitru Popescu de la Universitatea din București; „*Să descoperim împreună sufletul Europei*”, susținută de pr. prof. univ. dr. Albert Rauch de la Regensburg (Germania).

În expunerea sa, Înalț Prea Sfințitul Arhiepiscop Andrei face o analiză sistematică, dintr-o perspectivă duhovnicească, a textului de la 1 Corinteni 13, 4-7, fundamentându-se pe reflecțiile duhovnicești ale unor mari părinți contemporani. Sintetizând, Î. P. S. concluzionează: „*Dumnezeu este Dragoste*” (1 Ioan 4,8). „*Cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne întru el*” (1 Ioan 4,16). Din nefericire omul societății de consum Îl cunoaște prea puțin pe Dumnezeu și, implicit, nu cunoaște iubirea jertfelnică. Omul societății de consum este preocupat de bunurile ce-i pot provoca plăceri. Este adevărat că bunurile nu sunt rele în sine. „*Nu mâncărurile sunt rele, spune Sfântul Maxim Mărturisitorul, ci lăcomia pânteceului; nici facerea de prunci, ci desfrânarea; nici banii, ci iubirea de bani; nici slava, ci slava deșartă. Iar dacă-i așa, nimic nu e rău din cele ce sunt, decât reaua întrebuințare, care vine din negrija minții de a cultiva cele firești*” (Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, III, 4; Filocalia 2, Sibiu, 1947, p. 77). La acest înțeles al lucrurilor trebuie să ajungă omul societății de consum. Pentru a ajunge la acest înțeles e nevoie de catehizarea lui, să nu spunem de reîncreștinarea lui, pentru ca ulterior să poată urca spre unirea lui cu Dumnezeu iubirii jertfelnice”.

Înalț Prea Sfințitul Lazăr Puhalo, Arhiepiscop Ortodox din Canada, în expunerea sa (*Consumismul și criza morală*) enumeră provocările pe care le face „Noua Economie” culturii și suveranității statelor, în contextul globalizării. Ulterior, trece în revistă problemele pe care le ridică consumismul (presiunea economică în crearea de noi piețe, „vinderea patimilor”, încercarea de legitimare a viciilor „vandabile”, Corporatismul și „Binele comun”). Apoi, expune mijloacele ortodoxe

de confruntare cu fenomenul consumismului: postul, rugăciunea și cultul liturgic, expunerea sa culminând cu identificarea unui posibil rol de excepție al României în conservarea și promovarea unei spiritualități autentice.

Episcopul prof. univ. dr. Steven S. Sykes, Decanul Colegiului Teologic „St. John” din Durham (Anglia), într-o sinteză finală a prelegerii sale, surprinde trei caracteristici ale „reacției” creștine la consumism. Creștinismul nu trebuie să caute o soluție legislativă pentru a opri „scara rulantă” a consumismului. Multe dintre sugestiile Dr. Juliet B. Schor, din volumul *The Overspent American: why we want what we don't need* (Harper Perennial; New York, 1998), sunt asumate de vorbitor. (Dr. Schor a înregistrat răspunsul american al așa-zisului „om de rând”, un voluntar care caută să-și mărească venitul personal pentru a-și ușura „cealaltă viață”, spre exemplu pentru a putea să petreacă mai mult timp cu copiii. Ea notează că „ideologia creștină a funcționat ca o frână suplimentară: în vecinătatea oricărei religii a lumii s-a accentuat caracterul sacru al simplității și al echilibrului”).

El apreciază: „Raportul *Being Human* face din înțelepciune atributul principal al antropologiei creștine contemporane. Astfel, multe dintre progresele modernității cu impact asupra stării omului sunt rezultatul recentelor investiții sau tehnologii, fiind inevitabilă expunerea lor, pe viitor, altor noi evaluări critice. Una dintre soluțiile oferite de Dr. Schor spre a ne întoarce de pe calea consumismului este cu precădere importantă: „a deveni un consumator educat”. Educația, care înseamnă ieșire din ignoranță, este parte integrantă a misiunii creștine. A învăța despre impactul consumismului asupra mediului, a înțelege mecanismele pieței, a învăța să controlezi bugetul (inclusiv costul real al datoriilor) și să destrămi simbolurile unei culturi comerciale care leagă produsele de individ sunt forme esențiale de manifestare a libertății și responsabilității creștine.

Apoi, tradiția creștină a „sfintei sărăcii” și a simplității vieții este un antidot pentru acumularea de averi fără folos, care „consumă” timpul omului. Tradiția sărăciei, a castității și a ascultării implică o disciplinare a dorințelor în numele „Împărăției”. Aceasta nu înseamnă că creștinii califică banii, sexul și puterea drept rele în sine. Dar este deja o experiență comună faptul că, nedisciplinate, acestea ies din limitele permise, devin patimi”.

Părintele prof. univ. dr. academician Dumitru Popescu de la Universitatea din București propune auditoriului prelegerea „Consumism sau transfigurare?”. În prima parte a expunerii pledează pentru o „hristologie ontologică”, analizând intervalul dintre aristotelism și augustinism. Partea a doua culminează cu o sintetică luare de poziție reflexivă ortodoxă față de consumism: „Procesul transfigurării omului este menit să convertească energia ființei umane pusă în slujba patimilor, în energie care înalță pe om pe scara virtuților, prin moarte și înviere tainică cu Hristos, prin viață de rugăciune, asceză și iubire față de aproapele, ca dovadă a iubirii față de Dumnezeu. Datorită harului lui Hristos și mai ales Trupului și Sângelui Său, prin care Domnul „rămâne în noi și noi în El”, asceza constituie remediul spiritual cel mai eficient prin care omul se poate elibera de sub domnia consumismului și a instinctelor dereglate, pentru a se bucura de libertatea și spiritualitatea fiilor lui Dumnezeu.

Într-o lume dominată de consumul exagerat al bunurilor trecătoare, scopul creștinismului este cel de a-i îndemna pe creștini să se elibereze de robia instinctelor dereglate de păcat, pentru a dobândi libertatea de fii ai lui Dumnezeu, prin consumul bunurilor spirituale și împărțirea de comorile crești spre care ne chemă Hristos, Dumnezeu și om adevărat, pe care Biserica noastră Îl vede ca Pantocrator.

Importanța considerabilă a acestei ordini armonioase și raționale a creației văzute și nevăzute în Hristos, constă în faptul că dincolo de orice oscilație între o spiritualitate evazionistă și un consumism materialist, ea ne arată că omul și lumea nu sunt destinate să se secularizeze și să se închidă în mormântul imanenței, ci sunt destinați să se spiritualizeze sau să se transfigureze, pentru a deveni cer nou și pământ nou în Împărăția veșnică a lui Dumnezeu. Nimeni nu disprețuiește bunurile materiale, fiindcă omul este și trup, nu numai suflet, dar după cuvântul Mântuitorului, trebuie să căutăm mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și toate celelalte se vor adăuga nouă”.

„Să descoperim împreună sufletul Europei”, este invitația pe care a făcut-o pr. prof. univ. dr. Albert Rauch de la Regensburg (Germania). El aruncă o privire retrospectivă asupra „istoriei originii Europei”, și apoi analizează legătura indestructibilă dintre Europa și creștinism. În încheiere pledează pentru o „Europă a valorilor”, adevăratul obiectiv misionar al creștinilor: „Europa trebuie să fie mai mult decât o uniune economică și monetară, trebuie să fie o uniune a

valorilor, iar aceasta o demonstrează Constituția ce trebuia încă din decembrie 2003 să fie aprobată, dar tocmai pentru că s-a revenit asupra rădăcinilor religioase ale Europei și asupra lui Dumnezeu, nu s-a ieșit din stadiul de discuții. Pentru ca Europa să-și poată împlini misiunea este nevoie de o „Idee”, de o „Viziune”. Din păcate, până acum nici rădăcinile iudeo-creștine și nici creștinismul nu sunt considerate ca fundamente pentru valorile pe care Europa se clădește. Chiar dacă Constituția vorbește despre valori, fundamentul, conținutul și interpretarea ei rămân ambigue: în numele aceluiași valori se pot susține poziții contrare: de exemplu, demnitatea omului este invocată atât în favoarea cât și contra avortului.

În universul valorilor există un număr urgent de probleme cu care se confruntă creștinismul: Bioetica, Familia, Drepturile omului etc. De aici reiese încă o dată obligația „întoarcerii noastre la rădăcini” – nu în sensul unei Restaurări îndreptate spre trecut, ci în sensul străduinței de a descătușa impulsurile interioare pentru un viitor strălucit al Europei. Sufletul Europei îl putem descoperi și întări în conștiința noastră dacă privim, dintr-o perspectivă creștină, toate aspectele culturale, economice, politice și multireligioase ale societății, și citim în acestea lucrarea lui Dumnezeu, Care iubește toate popoarele și le conduce, în a Sa iubire fără margini, spre împlinire.

Firește, creștinii numai atunci pot constitui un punct de referință credibil când „vor grăi într-un singur glas”. De aceea mișcarea ecumenică nu mai poate rămâne o mișcare paralelă fenomenului globalizării. Atunci Sufletul Europei va fi plin de putere și va fi perceput de către toți, permanent, într-o împreună creștere: adevărata lume holistică universală (în sensul cuvântului creștin originar „katoliki”) care este, conform perspectivei creștine, o lume iubită de Dumnezeu, Creatorul, Mântuitorul și Izbăvitorul”.

În sesiunea a doua a simpozionului, desfășurată în după-amiaza zilei de 26 aprilie, au luat cuvântul: pr. prof. dr. Vasile Stanciu (*Elemente de exegeză iconografică în teologia ortodoxă contemporană*), pr. prof. dr. Ilie Moldovan (*Modelul bioetic ortodox în confruntare cu modelele seculare dintr-o societate de consum*), pr. prof. dr. Vasile Grăjdian („Consumarea” europeană. Cântarea bisericească și concepția consumistă), pr. prof. dr. Stelian Tofană (*Bisericile creștine și globalizarea: provocări, perspective, interogații*), pr. prof. dr. George Remete, pr. conf. dr. Ioan-Emil Jurcan, prodecan al Facultății

de Teologie din Alba Iulia (*Neopăgânismul Europei consumiste. O analiză a desacralizării vieții creștine europene*).

A treia sesiune a simpozionului, desfășurată Marți, 27 aprilie 2004, a prilejuit prelegerile părintelui Dr. Jürgen Henkel, Director al Academiei Evanghelice „Transilvania” din Sibiu (*Contribuția și misiunea Bisericii în Europa unită*), a părintelui conf. dr. Simion Todoran de la Alba Iulia (*Consumismul: provocarea de mâine făcută creștinătății răsăritene*) și a domnului lect. univ. dr. Ionel Ungureanu de la Universitatea din Craiova (*Consumul: Asumări și delimitări într-o înțelegere ortodoxă*).

A urmat apoi întrunirea festivă a Senatului Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, pentru decernarea titlului de „Doctor honoris causa” Excelenței Sale, Arhiepiscopului Dr. † Antonio Mattiazzo de la Padova. Alocuțiunea introductivă a fost rostită de domnul prof. univ. dr. Moise Achim, Rectorul Universității bălgrădene, urmând apoi *Laudatio*, prezentat de Înalț Prea Sfințitul Arhiepiscop Andrei, Decanul Facultății de Teologie.

Înalț Prea Sfințitul Părinte Arhiepiscop Andrei subliniază contribuția majoră adusă de prelatul romano-catolic din Padova la dezvoltarea învățământului teologic românesc prin cele circa 100 de burse doctorale sau de studiu bibliografic oferite tinerilor teologi români după Revoluția din 1989. Au beneficiat de aceste burse tineri de la marile universități din România (București, Iași, Cluj-Napoca, Craiova, Timișoara, Alba Iulia, Oradea etc.). Patru dintre cadrele didactice de la Facultatea de Teologie din Alba Iulia au studiat pentru mai mulți ani la Padova. Personalitatea prelatului padovan este complexă, iar activitatea sa ramificată, demonstrându-se un avocat al culturii și spiritualității răsăritene în spațiul occidental. A participat la nenumărate congrese internaționale din Italia și din Occident purtând și expunând mesajul credinței și spiritualității creștine într-o manieră explicit ecumenică.

Personalitate ancorată profund în realitățile epocii contemporane, în activitatea științifică și pastorală s-a preocupat de marile provocări pe care le face credinței cultura post-modernă: *profilul credinței în urbanitate, responsabilitatea spiritualității creștine în Europa, Drepturile omului și exigențele divine, Experiența întâlnirii cu Dumnezeu în viața tinerilor; soarta țărilor sărace și opulența civilizației occidentale* (în periplul său biografic, actualul arhiepiscop de Padova a activat mai mulți ani în capitalele civilizației occidentale;

Washington – Secretar General al Delegației Apostolice (1971-1975), Paris – consilier al Nunciaturii Apostolice, Roma – consilier în Secretariatul de Stat al Scaunului Apostolic) dar și în diferite state ale Lumii a Treia (secretar al Nunciaturii din Managua, pentru Statele Nicaragua și Honduras) cunoscând astfel fractura dintre „lumi”); *religia și știința* (Universitatea din Padova poartă numele marelui „Galileo Galilei”, fiind a doua universitate ca vechime din lume, cu un număr de peste 60.000 de studenți); *Spiritualitatea, politica și corupția; Finanțele și etica lor* (a înființat la Padova una dintre primele „Bănci Etice” din lume); *Sensul și sfidarea suferinței într-o lume opulentă; sacralitatea și cultura etc.*

Citirea oficială în limba latină a Diplomei de „*Doctor honoris Causa*” s-a făcut de doamna conf. univ. dr. Lucia Căbulea, Secretarul Științific al Senatului Universității, iar înmânarea diplomei s-a făcut de domnul prof. univ. dr. Moise Achim, Rectorul Universității.

A urmat apoi prelegerea festivă a noului „*Doctor Honoris Causa*” al Universității albauliene, intitulată sugestiv: *Fotografia consumismului și terapia lui spirituală. Portretul Europei, între capital și „grija de suflet”*. Expunerea captivantă cuprinde zece idei memorabile: la început se realizează o „fotografie” a consumismului, apoi acesta este contextualizat sistemului neo-liberal; sunt enumerate câteva dintre semnificațiile și efectele acestuia, este făcută o analiză a provocărilor pe care acesta le face spiritualității și se face pledoarie pentru adevărata „calitate” a vieții; urmează apoi o trecere în revistă a paradigmelor false sau parțiale de raportare la realitățile pământești (paradigma platonico-maniheică, epicureo-hedonistă și socratico-platonică, a „griji de suflet”). Prelatul se oprește apoi asupra paradigmei creștine, făcând spre final o invitație spre un „stil de viață” inspirat din echilibru și solidaritate. Expunerea culminează cu câteva referințe la „sărăcia evanghelică” ca formă supremă și radicală de asumare a spiritualității.

A urmat apoi un concert coral prezentat de Corul Mixt al Facultății de Teologie din Alba Iulia dirijat de părintele lector univ. dr. Domin Adam. Ziua s-a încheiat cu o excursie recreativă la Mănăstirea Râmeț.

Au mai contribuit cu referate scrise la volumul lansat cu prilejul simpozionului: preotul prof. univ. dr. Ernst Christoph Suttner de la

Universitatea din Viena (*Spiritualitate, consum și consumism*), prof. univ. dr. Viorel Ștefăneanu de la Universitatea Paris XII (*Criza spirituală a lumii moderne în literatura europeană*), prof. univ. dr. Ovidiu Pecican de la Facultatea de Studii Europene din Cluj-Napoca (*Penurie și izolaționism versus dezvoltare și deschidere*), precum și o serie de cadre didactice de la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia: pr. lect. dr. Mihai Himcinschi (*Misiunea Bisericii într-o societate hiper-capitalizată*), arhim. lect. dr. Teofil Tia (*Fotografia crizei valorilor: des-creștinarea Europei contemporane. Analize și terapii pastorale*), pr. lect. dr. Adam Domin (*Muzica bisericească în viitoarea structură europeană*), pr. lect. dr. Dumitru Vanca (*Liturghie și televiziune în societatea de consum*), lect. dr. Marius Telea (*Bizanțul: garant și „consumator” de drepturi în raport cu Biserica în secolele IV-VI*), pr. lect. drd. Jan Nicolae (*Căutarea mistică și mistică consumului în Europa la începutul secolului al XXI-lea*), pr. lect. drd. Dorin Opreș – prof. drd. Monica Opreș (*Traficul de ființe umane între consumism și dezumanizare*) etc.

Trebuie să mai menționăm că din momentul Simpozionului Aula Magna „Dumitru Stăniloae” a Facultății de Teologie Ortodoxă găzduiește o permanentă expoziție de carte, cuprinzând un număr de peste 50 de volume ale celor 15 cadre didactice titulare la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, contribuția corpului academic de la Alba Iulia la reflecția teologică ortodoxă contemporană din ultimii cinci ani.

Menționăm, de asemenea, că acest simpozion (*Spiritualitate și consumism în Europa unită*) este al treilea din șirul simpoziunilor internaționale desfășurate la Alba Iulia în ultimii trei ani. Primul, a avut loc în anul 2002, *Violență în numele lui Dumnezeu? Un răspuns creștin* (ale cărui referate sunt cuprinse în volumul omonim apărut la Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2002), iar al doilea, desfășurat în 2003, *Interferențe spirituale în societatea globalizată*, are cuprinse referatele în volumul *Biserica în era globalizării*, ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003.

Tema abordată de actualul simpozion internațional este avangardistă (în sensul că România nu se confruntă „acum” decât parțial cu practica consumistă, însă urmează o perioadă în care mentalitatea consumistă occidentală se va extinde tentacular în Estul-European; consumismul constituie un ideal nemărturisit al tuturor aspirațiilor la integrarea în Uniunea Europeană). Intenția organizatorilor a fost de a

avertiza asupra provocărilor făcute credinței creștine de societatea de mâine, a posibilelor derive consumiste care pândesc stilul de viață, comportamentul și cultura creștinilor secolului al XXI-lea.

Consumul în sine este legitim, consumismul este o formă violentă de trădare a valorilor postulate de Evanghelie și o degradare a umanului, o inechitate socială și un „atentat ecologic planetar”. (Mărturisirea în expunerea sa Arhiepiscopul Antonio Mattiazzo că dacă întreaga umanitate ar avea un stil de viață consumist precum cel specific spațiului euro-atlantic, am avea nevoie de cinci planete pentru a ne depozita deșeurile și tot de cinci planete pentru procurarea materiei prime necesare stăvilirii poftii noastre de îmbuibare.)

Consumismul ascunde deci în spatele lui o psihologie păgână, o teologie falsă, o antropologie pervertită. Biserica are responsabilitatea de a stăvili entuziasmul greșit orientat spre materialism al creștinilor de astăzi și de a călăuzi umanitatea spre universul valorilor interiorității, a echilibrului și a vieții duhovnicești. Acest lucru a încercat să-l facă Simpozionul Internațional de la Alba Iulia din acest an și credem că, cel puțin sub aspectul teoretic-academic (al cristalizării ideilor și principiilor de acțiune, precum și al reflecției teologice), s-a făcut un enorm pas înainte în înțelegerea configurației sinuoase și nonconformiste a civilizației viitorului, în care spiritualitatea va avea un rol corectiv-orientativ de excepție.